

acest aprilie, dimineața, fereastra prin care ar trebui să se vadă un „afară” existent, însă din punctul de vedere al fan-toșelor de pe scenă ipotetic, e sus de tot, acolo unde ai putea ajunge doar cu o scară lungă-lungă sau, pentru alpinisti, cu unelte specifice acestui sport, pe un traseu de gradul patru. De câte ori vedeam, fiind în sala mare de la „Nottara”, acea fereastră, câteva urme de pași mi se înfățișau, puține și fără puteri, la baza peretelui, într-un ekan, repede întrerupt, spre lumea de dincolo.

Mihai Ispirescu a avut grijă să-și înzestreze eroii cu știrea, vagă însă, că afară e soare, înverzește ce e de înverzit, zburdă copiii și adulții, „înflorire grădinile, ceru-i ca oglindă”, însă personajele noastre, sfredelind în semiintinericul lor pe care-l bănuim umed, muced chiar, nu au datele necesare prelucrării și cuprinderii ideii de altceva, de altă lume decât sub-lumea lor, atât de comodă, atât de călduță totuși. Iar dacă aici, dedesubt, apare un accident, un ne-născut în drumul invers celui pe care, și ei și noi, îl știm, adică vine dinspre viitor către prezent, atunci asta e ca și cum i-ai fi ridicat pe toți cu de-a sila și i-ai fi lipit cu fețele de fereastră, ba mai mult, ca și cum le-ai fi și deschis fereastra-n nas, făcându-i să simtă ceea ce n-ar fi vrut nici în ruptul capului, că nu ei, cei izolați în falsa etanșitate a lumii lor, sînt totul, că nu ei sînt singurii, că lumea rulează înainte cu amețitoare viteză, că mai există și aer curat și parfum de verdeață și flori, că nu e totul de hirtie, nu e cifră totul, nici schemă repetată la infinit în mod timp, într-o încercare disperată și sortită — noi o știm — eșecului, de a exoroiza viața, realitatea, adevărul.

„Cine sînteți voi?” îi întreabă, de foarte sus („din polul plus”) fereastra, pe toți acești „ficionari”, vorba lui Radu Cosașu, pe toți acești tîrftori mărunți cu mari pretenții și nici nu-l mai ascultă cînd ei ar încerca să-și justifice existența (totuși) cu planșe, scheme, cifre, cuvinte goale ca niște mineci fluturînd în jurul unor trupuri estropiate.

Deoarece fereastra, ea, știe mai bine decât ei cine sînt ei (și cine „cată să fie”), iar pe-acolo, pe fereastră, contrar aparențelor, se uită lumea, publicul, da, el însuși, el însuși, adevărul. Iar contra acestuia din urmă, astfel spus, ei sînt prea slabi, cu toată așișata lor tărie, cu toată șefia lor și supunerea lor, ca să nu cadă sabia nici de data asta. Însă adevărul, după cum știm, nu face uz nici de sabie și nici de ghilotină. Cine a spus că ridicolul ucl-de nu a glumit.

N. PRELIPCEANU

Trebuie să spui NU neputinței de a trăi în soare

Am fost într-o seară și am văzut **Într-o dimineață** de Mihai Ispirescu. La Teatrul „Nottara”. M-a invitat Camelia Zorlescu, prietena mea. După ce-am văzut spectacolul am început să simt o vagă schimbare în atmosfera vieții mele de fiecare zi. S-a clătinat echilibrul atomilor mei mentali și morali, s-a schimbat tot ce era tangibil și intangibil, vizibil și invizibil, pe tablele mele principiale. Fluidul de comunicare dintre mine și ceilalți a suferit o schimbare, a devenit fierbinte și a conștientizat o prefacere.

Acest spectacol, scris de Mihai Ispirescu, regizat de Dan Micu și jucat de Mircea Diaconu, Viorel Comăuici, Camelia Zorlescu și, mai ales, de Horațiu Mălăele, are pentru mine mai multă putere, mai multă semnificație decât orice alt spectacol al stagiunii.

Piesa este o parabolă poetică (oare?) a vieții noastre, a vieții unora dintre noi. Despre ce vorbește ea? Despre moartea clinică a sufletului? Despre deformare? Despre ieftinirea individului? Și despre vină? Și despre vinovați? Despre pierderea dimensiunii umane?

Teatrul grec, care mă impresionează și mă sensibilizează pînă la a face din mine o luptătoare, arată o anume dimensiune a omului, făcându-l să circule în sus, spre partea lui sublimă, unde se înfruntă cu zeii. Și-i biruiește. Avem toți o parte abjectă și una măreață, sublimă. Evenimentele ne fac să dăm teste și să arătăm în care parte ne place mai mult să existăm.

Într-o dimineață, piesa și nu numai piesa, spectacolul și nu numai spectacolul, actorii, ei, dragii de ei, pe o insulă de ei creată, se luptă pentru tot ce e bun, se luptă pentru tot ce e sfînt, pentru tot ce e drept.

Și, Mihai Ispirescu, ce grozav sînteți că vorbiți de conștiință, de demnitate, făcîndu-ne pe fiecare răspunzător. Așa e! De ce să facem răspunzător de răul care se poate întinde doar pe cel din curtea vecină, de ce să mă socotesc nevinovat sau nevinovată?

Care-i secretul vieții? Dragostea, firește! Fără dragoste, nenorocirea, disperarea sînt doar alit. Înfrîngerea trebuie să tempingă înainte. Să păstrezi fărîna de lumină cu care te naști. Toți care joacă în spectacol sînt minunați. Dar ei, Mălăele! Horațiu Mălăele! Își face rolul într-un „dezacord”. Acțiunea e în „dezacord” cu vorbele spuse. Vorba în „dezacord” cu

comportamentul. Și costulul acela, ca o ștampilă ce vrea să parafeze o anumită imposibilitate de comunicare, singurătatea individului în sordid, neputința de a trăi în soare.

Autorul, regizorul, actorii au lucrat cu esențialul.

Există o fericire specifică spectatorului. (Să țin minte asta și când sînt pe scenă!) El vine la teatru să ridă? Și de asta! Să se destindă? Și de asta! Să învețe? Da! Dar mai ales să descopere și să se descopere. Să știe ce are de făcut cu el și cu semenii lui, Să nu se usuce.

Simțeam nevoia, după spectacol, să-i văd, să le vorbesc, să dau continuitate fluxului creat. Erau la cabină, împreună. Nici ei nu puteau pleca acasă. Sigur că era sărbătoare.

Rodica MANDACHE

Apariția Aspasiei

— „M-ați chemat?“. De după firmanțul încă închircit în așteptarea clipei ce-l va face folositor cauzei, apare falnic Femeia, veșnica matrice a spiritului revoltat, ea, Stegară, Vivandieră și Cronicară în lespezi de morminte.

Dacă Berzea, Stroescu, nevăzutul Bunescu și tăcuta lor clică se comportă ca pîrghii ale mecanismului, avînd tot timpul ceva de pierdut, Aspasia e dăruiată cauzei din iubire. Nu din iubire pentru cauză, ci din iubire pentru Berzea, adică din iubire.

Bomboanele cu care Aspasia vine la Berzea, obediința gfiindă cu care se dezbracă și agrafele pe care le strivește — oh! eternul feminin! — între dinți sînt metafore scenice de o simplitate amețitoare, scena dintre Aspasia și Berzea ridicîndu-se la un nivel de Ridicol și Periculos pe care numai Viața îl poate atinge.

Mecanismul birocrăției intră în panică. Dan Micu aduce în scenă o masă — emblematicul sprijin — și convoacă Femeia, sprijinul lui Berzea din cele mai vechi timpuri. În jurul mesei are loc incredibila — și tocmai de aceea atît de adevărata — convorbire conspirativă dintre Șeful-la-ananghie și Zîna-lui. Cu ce măsură și la ce tensiune joacă cei doi, Camelia Zorlescu și Viorel Comănici — această exemplară situație!

Comicul propus de Ispirescu este special — să băgăm de seamă! Scena dintre cei doi este un Model, situația are aură de legendă. Ispirescu pune aici bazele unei noi mitologii, strîmbă, ridicolă dar... și ea a noastră! Firele se leagă dedesubt, măiestru, și apariția Femeii într-o secvență ulterioară ca Mumă a Delinvențiilor confirmă gîndul sigur cu care Autorul și Regizorul ne poartă spre înțelegerea deplină a Poveștilor din această lume.

Dan Micu ni-i arată pe cei doi vii și normali. Ea aduce siguranța feminină a experiențelor trecute, el, siguranța masculului puternic și iubit, Sînt „neamuri“. Siguranța lor este biologică, nu ideologică. De aceea fisura în biologic le provoacă panica. Magistrală, demonstrația simplă a autorului! În acest perfect organism numai o minune poate interveni ca să-l zdruncine. Amenințat, Organismul renunță la singura lui preocupare de pînă atunci, Reproducerea, și trece la Apărare. Surprinderea unor profunzimi nebanuite cu cele mai simple mijloace ține de marele talent. În umbletul Aspasiei, în încordarea lui Berzea, în becul ce le stă deasupra mesei, Dan Micu a pus ceva din elixirul acela care dă forță actului scenic și care ne dă nouă, privitorilor, puterea de a înfrunța în continuare viața.

Alexandru DABIJA